

LEGĂMÂNT & DIALOG

LECȚII DE LEADERSHIP
CU RABINUL LORD JONATHAN SACKS זצ"ל

Cu mulțumiri **The Maurice Wohl Charitable Foundation**
pentru generoasa sponsorizare a seriei Legământ & Dialog

Traducere: Magda Zucker

Reticența vs. Impetuozitate

Shemini 5781

Ar fi trebuit să fie o zi de bucurie. Israelii finalizaseră Mishkanul, Sanctuarul. Timp de șapte zile, Moshe a făcut pregătiri pentru inaugurarea sa.¹ Acum, în cea de-a opta zi - întâi Nisan (Ex. 10:2), la exact un an de la ziua în care Israelii au primit prima poruncă, cu două săptămâni înainte de Exod - serviciul religios în Sanctuar era pe punctul de a începe. Înțelepții spun că în Ceruri, a fost cea mai fericită zi de la Creație (Megillah 10b).

Însă tragedia a lovit. Cei doi fii mai mari ai lui Aaron au “adus astfel înaintea Domnului foc străin, lucru pe care El nu li-l poruncise.” (Lev. 10:1) iar focul din cer care era menit să mistuie sacrificiile i-a mistuit și pe ei. Au murit. Bucuria lui Aaron s-a transformat în doliu. *Vayidom Aharon*, “Și Aaron a tăcut (10:3). Omul care fusese purtătorul de cuvânt al lui Moshe nu mai putea vorbi. Cuvintele se transformau în cenusă pe buzele sale.

Multe lucruri în acest episod sunt greu de înțeles, multe lucruri care au legătură cu conceptul de sfințenie și cu energiile puternice pe care le-a eliberat, asemeni energiei nucleare în zilele noastre, care poate reprezenta un pericol de moarte dacă nu este utilizată corespunzător. Dar există și o poveste mai umană legată de cele două abordări ale leadershipului, care rezonază cu noi până astăzi.

Prima este o poveste despre Aaron. Citim despre cum Moshe i-a spus să își înceapă rolul de Mare Preot. “Moise a zis lui Aaron: ‘Apropie-te de altar; adu-ți jertfa ta de ispășire și arderea ta de tot și fă ispășire pentru tine și pentru popor; adu și jertfa poporului și fă ispășire pentru el, cum a poruncit Domnul.’” (Lev. 9:7).

¹ Așa cum este descris în Exod 40.

Înțelepții au simțit o nuanțare în expresia “Apropie-te de altar,” de parcă Aaron ar fi stat la distanță de el, reticent să se apropie. Ei au spus “Inițial Aaron era rușinat să se apropie. Moshe i-a spus, ‘Nu te rușina. Aceasta este ceea ce ai fost ales să faci.’ ”²

De ce era Aaron rușinat? Tradiția ne-a oferit două explicații, ambele date de Nachmanide în comentariul său asupra Torei. Prima era că Aaron era pur și simplu copleșit de agitație de a se apropia atât de mult de Prezența Divină. A doua era că Aaron, văzând coarnele altarului și-a amintit de vițelul de aur, marele său păcat. Cum ar putea el, care a jucat un rol cheie în acel eveniment teribil, să preia acum un rol de ispășire pentru păcatele poporului? Asta ar presupune cu siguranță o inocență pe care el nu o mai avea. Moshe a trebuit să îi amintească faptul că altarul fusese făcut tocmai pentru ispășirea păcatelor; iar faptul că el fusese ales de Dumnezeu pentru a fi Mare Preot a fost un semn fără echivoc că a fost iertat.

Poate că există și o a treia explicație, deși mai puțin spirituală. Până la acel moment, Aaron a fost din toate punctele de vedere al doilea față de Moshe. Da, el i-a fost alături permanent, ajutându-l să vorbească și să conducă. Însă există o importantă diferență psihologică între a fi un adjunct și a fi un lider propriu-zis. Probabil cunoaștem cu toții exemple de persoane care îi asistă cu ușurință pe alții, însă sunt îngroziți de ideea de a fi ei înșiși la conducere.

Indiferent care dintre explicații este cea reală - poate că toate sunt - Aaron era reticent să își asume acest nou rol, iar Moshe a trebuit să-i ofere încredere - “asta este ceea ce ai fost ales să faci.”

Cealaltă poveste este una tragică, a celor doi fii ai lui Aaron, Nadav și Avihu, care au “adus foc străin, care nu fusese poruncit.” Înțelepții au oferit diferite interpretări ale acestui episod, toate bazate pe o lectură atentă a mai multor locuri din Tora unde se face referire la moartea lor. Unii au spus că ar fi consumat alcool.³ Alții au spus că erau aroganți, considerându-se deasupra comunității; acesta fiind motivul pentru care nu se căsătoriseră niciodată.⁴

Unii au spus că erau vinovați de oferirea unui verdict halahic despre folosirea focului făcut de oameni, în loc să îl întrebe pe învățătorul lor, Moshe, dacă acest lucru era permis (Eruvin 63a). Alții au spus că au fost neliniștiți în prezența lui Moshe și Aaron. Ei ar fi zis: când vor muri acești doi bătrâni și noi să putem conduce congregația? (Sanhedrin 52a)

Indiferent cum interpretăm acest episod, pare clar că erau nerăbdători să-și exerseze leadershipul. Fiind purtați de entuziasmul lor de a juca un rol în ceremonia de inaugurare, au făcut ceva ce nu le fusese poruncit. Totuși, Moshe nu făcuse ceva din proprie inițiativă și anume să spargă tablele legii atunci când a coborât de pe munte și a văzut Vițelul de Aur? Dacă el a putut acționa spontan, ei de ce nu ar putea?

Ei au uitat care era diferența dintre un Preot și un Profet. Așa cum am văzut în precedentele eseuri din seria *Legământ & Dialog*, un Profet trăiește și acționează într-un anumit moment în timp - în acest moment, care este diferit de oricare altul. Un Preot acționează și trăiește în eternitate, urmând un set de reguli care nu se

² Rashî to Lev. 9:7, quoting Sifra.

³ Vayikra Rabbah 12:1; Ramban to Lev. 10:9.

⁴ Vayikra Rabbah 20:10.

schimbă niciodată. Tot ceea ce este legat de “sfințenie”, teritoriul Preotului, este scris cu precizie în avans. Sfințenia este locul unde Dumnezeu e cel care decide, nu omul.

Nadav și Avihu au eșuat în înțelegerea faptului că există diferite tipuri de leadership, iar ele nu sunt interschimbabile. Ceea ce este acceptabil pentru un anumit tip de lider, poate fi complet nepotrivit pentru un altul. Un judecător nu este un politician. Un Rege nu este un Prim Ministru. Un lider religios nu este o celebritate în căutarea popularității. Confundând aceste roluri, nu doar că vei eșua, dar ve aduce și un prejudiciu funcției pentru care ai fost ales.

Adevăratul contrast aici este, însă, diferența dintre Aaron și cei doi fii ai săi. Ei erau, se pare, contrari. Aaron era prea preacut și a avut nevoie ca Moshe să-l convingă chiar pentru a începe. Nadav și Avihu nu erau suficient de precauți. Atât de dornici erau să-și pună propria amprentă asupra rolului preoției, încât impetuositatea lor a dus la prăbușirea lor.

Acestea sunt cele două provocări perene pe care trebuie să le depășească liderii. Prima este reticența de a conduce. De ce eu? De ce ar trebui să mă implic? De ce ar trebui să-mi asum responsabilitatea și tot ceea ce vine odată cu aceasta - nivelul ridicat de stres, volumul mare de muncă, și critica nesfârșită pe care liderii trebuie să o îndure? În plus, există alți oameni mai calificați și mai potriviți decât mine.

Chiar și cei mai măreți lideri au fost reticenți să conducă. Moshe, la Tufișul Arzând, găsea motiv după motiv pentru a demonstra că nu era omul potrivit pentru acel rol. Isaia și Ieremia s-au simțit inadecvați. Chemat să fie lider, Iona a fugit. Această provocare este într-adevăr descurajantă. Însă atunci când simți chemarea pentru o sarcină, dacă știi că acea misiune este necesară și importantă, atunci nu poți face și nu poți spune nimic altceva în afară de, *Hineni*, “Iată-mă.” (Ex. 3:4) Folosind titlul unei cărți faimoase, “chiar dacă ți-e frică, acționează.”⁵

Cealaltă provocare se află la polul opus. Există unii oameni care se consideră lideri de drept. Sunt convinși că ei se pot descurca mai bine decât oricine altcineva. Ne amintim observația faimoasă a primului Președinte al Israelului, Chaim Weizmann, că era conducătorul unei națiuni cu un milion de președinți.

De la distanță pare atât de ușor. Nu este evident că liderul ar trebui să facă X și nu Y? Homo sapiens cuprinde mulți șoferi de pe bancheta din spate, care știu mai bine decât cei ale căror mâini sunt pe volan. Puși într-o poziție de leadership, ei pot cauza prejudicii importante. Nu s-au aflat niciodată pe locul șoferului, așa că nu au idee de câte lucruri trebuie ținut cont, câte voci ale opoziției trebuie depășite, cât de dificil este ca simultan să facă față presiunii evenimentelor fără a pierde din vedere idealurile și obiectivele pe termen lung. Regretatul John F. Kennedy spunea că cel mai dificil șoc de a fi ales președinte a fost că „atunci când am ajuns la Casa Albă am descoperit că lucrurile erau pe atât de rele pe cât am spus-o”. Nimic nu te pregătește pentru presiunea leadershipului când miza e mare.

Liderii excesiv de entuziaști sau excesiv de încrezători pot cauza mult rău. Înainte de a deveni lideri au înțeles evenimentele din propria lor perspectivă. Ceea ce nu înțelegeau era că leadershipul presupune să te raportezi la multe perspective, multe grupuri de interese și puncte de vedere. Asta nu înseamnă că încerci să îi mulțumești pe toți. Cei care încearcă acest lucru ajung să nu mulțumească pe nimeni. Însă trebuie să

⁵ Susan Jeffers, *Feel the Fear and Do it Anyway*, Ballantine Books, 2006.

te consulți și să convingi. Uneori trebuie să onorezi deciziile precedente și tradițiile unei anumite instituții. Trebuie să știi cu exactitate când să te porți asemeni predecesorilor tăi și când nu. Toate acestea necesită o judecată amănunțită și nu un entuziasm debordant, de moment.

Nadav și Avihu erau cu siguranță oameni grozavi. Problema era că și ei se credeau oameni grozavi. Nu erau asemeni taălui lor Aaron, care trebuie să fie convins pentru a se apropia de altar, având un sentiment de inadecvare. Singurul lucru care le lipsea lui Nadav și Avihu era sentimentul insuficienței lor.⁶

Pentru a putea realiza lucruri extraordinare trebuie să fim conștienți de aceste două tentații. Una dintre ele este teama de măreție: cine sunt eu? Cealaltă este convingerea propriei măreții: cine sunt ei? Eu m-aș descurca mai bine. Putem face lucruri extraordinare dacă (a) atribuția este mai importantă decât persoana, (b) suntem dispuși să facem tot posibilul, fără a ne considera superiori celorlalți și (c) suntem dispuși să ascultăm sfaturi, ceea ce Nadav și Avihu nu au reușit să facă.

Oamenii nu devin lideri pentru că sunt extraordinari. Devin extraordinari pentru că sunt dispuși să servească ca lideri. Nu contează că ne considerăm inadecvați. Moshe a crezut la fel. De asemenea și Aaron. Ceea ce contează este disponibilitatea, atunci când auzim o chemare, de a spune, *Hineni*, “Iată-mă.”

ÎNTREBĂRI ÎN JURUL MESEI DE SHABAT

1. De ce ziua de 1 Nissan începe ca o zi atât de fericită?
2. În cine ați avea mai multă încredere, într-un lider reticent sau unul impetuos?
3. Se întâmplă că aceste două extreme să afecteze și alte arii ale vieții, chiar atunci când nu jucați un rol de lider?

www.RabbiSacks.org   @RabbiSacks

The Office of Rabbi Sacks, PO Box 72007, London, NW6 6RW • +44 (0)20 7286 6391 • info@rabbisacks.org

© Rabbi Sacks • All rights reserved • Biroul Rabinului Sacks este susținut de The Covenant & Conversation Trust

⁶ Compozitorul Berlioz a spus la un moment dat despre un tânăr muzician: “Le știe pe toate. Singurul lucru care îi lipsește este lipsa de experiență.”